

Kategoriální a teritoriální pastorační

S Vladimírem Hudouškem rozmlouvá Radek Tichý

Vladimíre, studoval jsi teologii na KTF v devadesátých letech. Jak na období studia vzpomínáš?

Vzpomínky mám vesměs pozitivní. Ale začátky byly krušné. Přišel jsem z lito-měřického konviktu, který si žil svým klidným životem, a najednou přichází opravdové studium se vším všudy. Pro kluka z malého města a téměř deset let po maturitě to byla velká změna. Mnoho předmětů, jejich názvy nám nic neříkaly a budily v nás obavy, nové, neznámé prostředí, specifický režim semináře, noví kolegové z různých koutů republiky, velkoměsto... Naštěstí k nám byli vyučující celkem shovívaví a pro ně to také muselo být těžké. Pracovat s lidmi, kteří touží po kněžství a studium berou jako nutný prostředek, není snadné a vyžaduje skutečné umění a obrovskou dávku nadšení. Zvláště rád oceňuji vyučující, kteří nás, nechápavé, zasvěcovali do problematiky filosofických oborů. Také učitelé klasických jazyků s námi zakusili krušné chvíle. Rád také vzpomínám na život v semináři. Tenkrát nás bylo kolem sto šedesáti studentů. Když jsme se sešli v kapli k modlitbám nebo v refektáři, tak to byl zážitek.

Nyní pracuješ jako vojenský kaplan. Co tato služba obnáší?

Patřil jsem mezi studenty teologie, kteří zažili bouřlivá devadesátá léta na teologické fakultě. Krize identity, která následně ovládla dění na fakultě, brala iluze. Novodobí studenti už možná ani netuší, že fakultě na přelomu tisíciletí hrozilo odebrání akreditace a faktický zánik. Ale okolností, proč jsem na konci čtvrtého ročníku odešel z arcibiskupského semináře, bylo samozřejmě víc. Stále víc jsem si pokládal otázku, zda svátostné kněžství je skutečně mým životním posláním. Studium jsem dokončil (díky pochopení děkana) s individuálním studijním plánem. Ještě v pátém ročníku jsem se oženil a začal pracovat jako strojvedoucí pražského metra. K této profesi jsem měl blízko, vystudoval jsem železniční průmyslovku a několik let jsem na železnici i pracoval. I když práce v metru byla docela zajímavá a dobře zajišťovala moji rodinu, přesto jsem přemýšlel o tom, co dál. Cítil jsem, že jsem dostal nějaké hříbny, které nemohu jen tak zakopat a nezúročit je. Ovšem víze, že bych pracoval pro nějakou církevní organizaci, mě příliš nelákala. Uvažoval jsem o trvalém jáhenství, ale klasickou teritoriální pastorační jsem si neuměl vůbec představit.

V roce 2003 jsem objevil několikařádkový článek v Katolickém týdeníku o možnosti zapojit trvalé jáhny do duchovní služby v armádě. A to mě (netuším proč) zaujalo. Podnikl jsem první kroky na cestě k vojenskému kaplanství a po třech letech, v roce 2006, jsem byl ve strašnické farnosti vysvěcen na trvalého jáhna. Po dvou měsících jsem pak nastoupil jako vojenský kaplan v hodnosti nadporučíka k Hradní stráži. Dodnes to považuji za velkou troubalost, která se ale (dle mého názoru) vyplatila.

Pracoval jsi nejprve v civilním zaměstnání, nyní v duchovní správě, byť kategoriální. Jak se od sebe tyto dvě povolání liší? Co mají společného?

Práce v metru byla skvělá. Po letech studií jsem si ji vyloženě užíval. Bavilo mě poznávat nové věci, prostředí, nové lidi a nejbližší kolegy. Uvědomil jsem si, jak moc mě seminární formace oddělila od běžného života. Vzpomínám si, jak zvláštní bylo jít nakupovat jen do obyčejných potravin a přemýšlet, jestli vystačím s penězi. O to všechno bylo v semináři postaráno. Možná k naší

Církev své postavení získává tvrdou a poctivou prací a modlitbou.

škodě. Ale jste hozeni do vody a musíte plavat. Přiznám se, že pastorec mi v metru moc nešla. Mnozí kolegové ani neměli tušení, kdo jsem a co mám za sebou. Otázky křesťanské víry se mezi kolegy v metru moc nepěstovaly, a když, tak v kritickém tónu. Vybavuji si jednoho kolegu, který byl v nějaké letniční církvi a ostatním svou víru dával až příliš najevo. Ostatní ho v lásce moc neměli, ne snad pro jeho víru, ale z důvodu rozporu mezi jeho vírou a skutky. On na to šel neskutečně špatně – na jednu stranu věšel svaté obrázky po střídacích místnostech, ale když bylo potřeba udělat něco navíc, tak u něho byla velká neochota. Já se svou víru rozhodl „zveřejnit“ těsně před svým odchodem z metra. Řekl jsem si, že nemohu jen tak beze stopy zmizet. Napsal jsem svým kolegům dopis, ve kterém jsem jim sdělil, kdo jsem, co mám za sebou a kam odcházím. Přiznám se, že odezva byla pozitivní. Mnoho chápavých slov, respekt a téměř žádné odsouzení. Byl jsem příjemně překvapen a dodnes se se svými kolegy rád setkávám, někdy se svezu v kabině metra a rád zavzpomínám.

Počátek kaplanské služby u Hradní stráže byl poměrně náročný. Nic nevíte (měl jsem alespoň výhodu dvou let vojenské základní služby) a bez kontaktu s lidmi jste bez šance. Nechce se vám, teplo vojenské kanceláře je lákavé, ale nemůžete jinak. Svě postavení a autoritu kaplana si musíte od základu vybudovat, nic vám samo nepadne do klína. Asi nejtěžší bylo získat důvěru. Vojáci vás sledují, přemýšlí o tom, co jste zač, a vám nezbyvá, než se k nim přiblížit. A těch příležitostí je mnoho. Začínal jsem návštěvami vojáků na rotách, při přípravě do stráží, na cvičeních, kdy spolu s nimi snášíte nepohodlí a mnohdy těžko pochopitelná pravidla a nařízení. A vojáci vás časem berou jako svého kolegu a kamaráda, na kterého je možné se kdykoli diskretně obrátit. Začali přicházet se svými radostmi i starostmi, chtějí oddat nebo pokřtít dítě... S mnohými vojáky mě pojí opravdu silné přátelství a důvěra. Velmi silně si uvědomuji výhodu této služby, služby přítomnosti v prostředí, které je specifické a kam bych se nikdy nepodíval. Bohu díky za to. Zvláštní kapitolou jsou pak zahraniční mise a služba v nich. Sám jsem byl v roce 2008 v kosovské misi (KFOR). Obrovská zkušenost, kde jste kaplanem pro několik stovek lidí a jste připraven jim sloužit 24 hodin denně. Musím také zdůraznit, že služba vojenského kaplana je nemisijní. Nikdy bychom o Bohu neměli začít mluvit jako první.

Jaký má dle Tvé zkušenosti společnost ve 21. století vztah k víře?

Už naštěstí pominulo ono období, kdy se víra vytěšňovala a brala jako něco podřadného a překonaného. Lidé mají k víře a křesťanství spíše neutrální vztah. A to je dobré znamení, ale i úskalí a nebezpečí. Je sice potlačen militantní ateismus, ale nám mnohdy chybí kapacity vyplnit ono prázdno, které zde zbylo. Mnohdy je k smíchu, jak se jako duchovní prezentujeme, jak se sami diskvalifikujeme svým nezájmem, nadřazeností, odmítáním lidí, kteří o víře mnoho nevědí. A přitom stačí velmi málo – přátelské gesto, zájem, osobní setkání... A pak už je jen krůček k získání důvěry a na tom se dá stavět. Nesmíme ale sedět na farách a hřímat pro pár babiček z kazatelny, jak je svět zkažený. Člověk je ve své podstatě duchovní a svou duchovnost dříve či později objeví. Vidím to i na lidech v armádě, kteří jsou od přírody „tvrďáci“, ale i pro ně jsou některé životní situace nad jejich síly. Zvláště pokud se setkají s utrpením, umíráním a smrtí. Právě v zahraničních misích si člověk uvědomí svou zranitelnost a tenkou hranici mezi životem a smrtí a začíná více přemýšlet o věcech duchovních.

Na jaké potřeby současné společnosti církev odpovídá dobře?

Církev bude vždy „otloukánek“, ať udělá cokoli. Známe mnoho příkladů z minulosti a nemůžeme si dělat iluze, je to prostě tvrdý boj. Přesto mohu říci, že si církev své postavení vydobyla tvrdou a poctivou prací a modlitbou. Určitě rád pochválím bezpočet charitativních projektů. To jsou i očekávání veřejnosti – církev se má věnovat charitě a pomoci v nouzi. V této službě se nám, myslím, dobře vede.

Na jaké potřeby současné společnosti se církvi naopak nedaří dát uspokojivou odpověď?

Nedaří se kontakt s lidmi. Ať chceme, nebo nechceme, v budoucnu nebude hrát hlavní roli teritoriální pastorace. Nemáme dostatek duchovních, a když je máme, často nejsou pro pastorační práci vhodní. Mnohým duchovním by neškodilo absolvovat kurz základů společenského chování. Vždyť první kontakt neznalého člověka s duchovním je často i poslední. Právě pro naše nevhodné chování, povýšenost a tvrdost. Ale to je spíše o povaze a výchově než o několika hodinách etikety. Mám za to, že kategoriální pastorace má v budoucnu jasné místo. K lidem a jejich potřebám se dostaneme spíše touto cestou. Naše nabídka cesty ke spáse je stále stejná, nemění se, akorát po ní není tak velká poptávka. Ale jestli se nepletu, je to v životě člověka to nejdůležitější. Nic nepomůže zehráni na dnešní svět a vzpomínky na to, jak lidé byli v minulosti zbožní, chodili do kostela. To je sice pravda, ale rozhodně jim jejich zbožnost nebránila vést války, ničit a zabíjet. V tom se od nás, moderních lidí, nijak neliší. Je potřeba zakleknout k modlitbám a vyjít ven z bezpečí far a kanceláří. Zřídit onu „polní nemocnici“, kterou církev bezesporu je a má být.

Jaké bude podle Tebe 21. století z hlediska víry?

Za budoucnost církve v Evropě se dost často modlím. Určitě mám tendence se znepokojovat. Co bude dál, zda církev u nás přežije a bude se zdárně rozvíjet. Otázek je mnoho, odpovědí pomálu. Důležité je začít vždy u sebe. Osobní příklad, ale i pohoršení máme ve svých rukou. Nedávno jsme jako vojenští kaplani absolvovali přednášku na téma „jaké bude křesťanství budoucnosti“. Autor hovořil zcela jasně ve prospěch odklonu od nauky církve, vybírání toho „vhodného“, opouštění nepopulárních věcí, chaos, synkretismus... Nevyznívalo to moc optimisticky. Hlavní slovo ale dle mého názoru bude mít Bůh. Mnohdy mu málo věříme a nespolehneme na jeho pomoc, jsme v tomto zbytečně pesimističtí. To ale neznamená, že složíme ruce do klína a budeme čekat. Udělejme všechno pro to, aby 21. století bylo stoletím víry.

